

strateginen **TUTKIMUS**

**Taloudellinen ja
sosiaalinen kestävyys läpi
ajan ja alueiden
ikäntyvässä
yhteiskunnassa
(SustAgeable)**

Tilannekuvaraportti 2021

SUOMEN AKATEMIA

1. Tiivistelmä

Taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys läpi ajan ja alueiden ikääntyvässä yhteiskunnassa (SustAgeable) on THL:n, VATT:n, ETK:n, Itä-Suomen yliopiston, Helsingin yliopiston, Laboren ja MDI:n muodostaman konsortion tutkimushanke. Haemme tiiviissä yhteistyössä sidosryhmiemme kanssa ratkaisuja, joilla edistetään väestön hyvinvointia, vähennetään eriarvoisuutta ja parannetaan hyvinvointivaltion rahoituspohjan kestävyttä.

Huoltosuhteen heikkeneminen haastaa nykyisen hyvinvointivaltion taloudellisen kestävyden, sillä sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeet kasvavat, eläkeläisten määrä lisääntyy ja työikäisen väestön osuus pienenee. **Päätavoitteenamme on tutkia väestön ikääntymisen merkitystä ja seurauksia hyvinvointivaltion taloudelliselle ja sosiaaliselle kestävyydelle.** Tutkimme myös taloudellisen ja sosiaalisen kestävyden välisiä synergioita ja ristiriitoja ikääntyvän väestön kontekstissa. Tarjoamme arvokasta tietoa siitä, mitä taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä hyvinvointivaltio tarkoittaa, ja miten sitä voidaan edistää ja ylläpitää.

2. Yhteiskunnallinen haaste

Julkiset menot ovat kasvaneet Suomessa 2000-luvulla etenkin vanhuuteen liittyvien menojen jyrkän kasvun vuoksi. Huoltosuhteen heikkeneminen haastaa nykyisen hyvinvointivaltion taloudellisen kestävyden, sillä sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeet kasvavat, eläkeläisten määrä lisääntyy ja työikäisen väestön osuus pienenee. Nämä kehityskulut vaihtelevat alueittain maahanmuuton, kaupungistumisen ja nykyisen ikärakenteen mukaan.

Julkisen talouden kestävyden haasteet vaarantavat nykyiset etuusjärjestelmät ja julkiset palvelut, mikä herättää samanaikaisesti huolen sosiaalisen kestävyden heikkenemisestä ja eriarvoisuuden lisääntymisestä. Yksi merkittävä yhteiskunnallinen haaste on löytää keinoja, joilla voidaan suojella ja edistää väestön hyvinvointia sekä samalla palauttaa hyvinvointivaltion rahoituspohjan kestävyys. **Päätavoitteenamme on tutkia väestön ikääntymisen merkitystä ja seurauksia hyvinvointivaltion taloudelliselle ja sosiaaliselle kestävyydelle.**

2.1. Tutkimuksen toteuttaminen

Konsortiomme monitieteistä työtä ohjaa taloudellisen ja sosiaalisen kestävyden viitekehys. Empiiriset työpaketit auttavat kehittämään kestävä kehityksen käsitettä ikääntyvän hyvinvointivaltion kontekstissa. Tämä uusi lähestymistapa mahdollistaa erilaisten teemojen, politiikanalojen ja tieteenalojen yhdistämisen prosessimaisesti. Lähtökohtaisesti kestävyden määritelmämme perustuu kolmeen osatekijään: **1) perustarpeiden ja hyvinvoinnin tyydyttäminen, 2) hyvinvoinnin ja resurssien reilu jakautuminen ja**

3) sosiaalinen koheesio. Taloudellisella kestävyydellä viittaamme julkisten ohjelmien, kuten terveydenhuollon sekä sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmän, rahoituksen kestävyteen pitkällä aikavälillä.

Erilaisten tutkimusaineistojen (haastattelujen, yhteiskehittämisen, hallinnollisten rekisteritietojen ja EU-laajuisten kyselytutkimusten) avulla tutkimuskysymyksiämme voidaan analysoida laajasti ja perusteellisesti. Vuorovaikutus sidosryhmien ja kansalaisten kanssa on olennainen osa hanketta, ja osa hankkeesta perustuukin vuorovaikutuksen hedelmiin. Hankkeen yhteiskehittämisessä on mukana *yhteiskunnallinen neuvonantajaryhmä*. Yhteistyön tavoitteena on tuottaa mahdollisimman laajaa yhteiskunnallista vaikutusta ja merkitystä. *Kansainvälinen tieteellinen neuvonantajaryhmä* seuraa ja arvioi tieteellistä suoritustamme, tarjoaa arvokkaita verkostoja käyttöömmme ja mahdollistaa kansainvälisen yhteistyön.

Tutkimuksessa **noudatamme tutkimuseetiikan ja vastuullisen tieteen periaatteita**. Kaikki hankkeen tutkijat sitoutuvat noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ohjeiden mukaista hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimushanke pyrkii **tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen** kaikilla hankkeen osa-alueilla. Sitoudumme **noudattamaan avoimen tieteen periaatteita** koko hankkeen ajan. Julkaisemme tutkimusartikkelimme Open Access -muodossa arvostetuissa vertaisarvioituissa lehdissä, ja artikkelien työpaperiversiot ovat saatavilla ennen julkaisua mahdollisuuksien mukaan. Tuloksia pyritään jakamaan myös erilaisilla laajalle yleisölle ja päätöksentekijöille suunnatuilla tuotteilla, mikä on yksi vuorovaikutustoimintamme tärkeistä tavoitteista.

2.2. Tutkimuskysymykset

SustAgeable-konsortiossa tutkimme väestön ikääntymisen merkitystä ja seurauksia hyvinvointivaltion taloudelliselle ja sosiaaliselle kestävyydelle. Keskitymme

1. **hyvinvoinnin ja voimavarojen jakautumiseen** alueittain sekä sukupolvien ja väestöryhmien välillä
2. **kustannusten kasvun hillintään** sosiaali- ja terveyspalveluissa
3. **työllisyyden parannusmahdollisuuksiin** pidentämällä työuria, lykkäämällä eläkkeelle siirtymistä ja edistämällä maahanmuuttajien kotoutumista
4. läheisten **hoivavelvollisuuksiin sukupuoli- ja sukupolvinäkökulmasta**
5. maahanmuutosta ja kaupungistumisesta johtuvan ikääntymisen **paikalliseen vaihteluun**.

Nämä teemat liittyvät vahvasti toisiinsa. Kun tutkimme niitä poikkitieteellisesti yhteisen kestävyuden viitekehyksen ohjaamana, on

tuloksena ratkaisukeskeistä ja päätöksenteon kannalta merkittävää tutkimusta.

2.3. Taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden viitekehys kytkee tutkimusteemat yhteen

Vanhusten- ja terveydenhuollon menot ovat nopeimmin kasvava osa Suomen sosiaalimenoja, mutta myös palvelujen käyttäjille koituvat kustannukset ovat kasvaneet.¹ Iäkkäiden aikuisten lukumäärän, ikärakenteen ja sosiaali- ja terveyspalvelumenojen välinen yhteys ei kuitenkaan ole yksinkertainen.² Siksi tutkimme yksilötason tekijöitä, jotka liittyvät menojen kehitykseen pitkällä aikavälillä ja koko elinkaaren ajan, ottaen huomioon ikääntyvän väestön lisääntyvän monimuotoisuuden. Tunnistamme myös kuntien menojen eroihin vaikuttavia tarjonta- ja kysyntäpuolen tekijöitä. Tällaista näyttöä tarvitaan kustannusten kasvun rajoittamiseksi oikeudenmukaisella tavalla sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksessa että sen taustalla vaikuttavassa rahoitusmekanismissa.

Taloukasvu riippuu **työllisyyden ja tuottavuuden**

kasvusta. Maahanmuutto lisää työvoiman tarjontaa, mutta parantaa julkista taloutta vain, jos kotoutuminen johtaa työikäisten maahanmuuttajien työllistymiseen. Vaikka maahanmuutto voi lieventää julkistalouden ongelmia, kaikkien suomalaisten työelämän pidentäminen on ratkaisevaa julkisen talouden vakauden palauttamiseksi väestön ikääntyessä. Tavoitteenamme on tuottaa tietoa toimenpiteiden vaikutuksista työurien pidentämiseen ja maahanmuuttajien taloudellisen integraation edistämiseen. Tavoitteenamme on tuottaa tutkimustietoa, joka edistää eläkejärjestelmän kehittämistä, työurien pidentämistä, kotoutumispolitiikkaa, hoiva- ja työmarkkinapolitiikkaa ja tuottaa tehokkaita välineitä korkeamman työllisyysasteen saavuttamiseksi.

Maahanmuuton ja kaupungistumisen takia ikääntymiseen liittyvät haasteet eivät ole kaikilla paikkakunnilla samanlaisia, eivätkä ratkaisut voi siten perustua kansallisiin keskiarvoihin. Maahanmuutto ja maan sisäinen muuttoliike voivat lieventää tai vahvistaa ikääntymisen vaikutusta kansallisen ja paikallisen tason huoltosuhteisiin vaikuttamalla erityisesti työikäisen väestön määrään ja rakenteeseen. Ne voivat vaikuttaa myös sosiaali- ja terveyspalveluiden kysyntään. Tutkimme **ikäntymisen paikallisten kehityskulkujen vaihtelua**, muuttoliikkeen vaikutuksia trendeihin ja kuntien ja kotitalouksien saamien tulonsiirtojen vaikutuksia maan sisäiseen muuttoliikkeeseen. Samalla tuotamme tieteellistä näyttöä muuttoliikkeen seurauksista paikallisen tason sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyuteen. Tutkimusaineistomme auttaa ennakoimaan hyvinvoinnin

¹ Vaalavuo, M. (toim.) (2018) Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen kohdentuminen, vaikutukset ja oikeudenmukaisuus. Valtioneuvoston kanslia: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 30/2018.

² Zweifel P. et al. (1999) Ageing of population and health care expenditure: A red herring? Health Economics.

jakautumista sekä terveyden- ja sosiaalihuollon kustannuksia eri maantieteellisillä alueilla.³

Yksilöiden työllisyyteen, eläkkeelle jäämiseen ja hoivaan vaikuttavat niin sanotut **sukupuolvi- ja sukupuolisopimukset**. Päätöksiin vaikuttavat lisäksi hyvinvointivaltio, politiikan paikallinen täytäntöönpano ja yksilölliset olosuhteet.⁴ Sopimukset ovat piileviä sääntöjä tai normeja, jotka ohjaavat tapaa, jolla **hoivavastuut ja sukupolvien välinen resurssien jako** järjestetään.⁵ Niissä ei kuitenkaan tunnusteta merkittäviä perhemuotojen ja ikääntyvän väestön muutoksia. Myös nopeasti ikääntyvä väestö haastaa ne. Tuotamme tietoa hoivaan liittyvistä velvoitteiden ja mahdollisuuksien muutoksista pitkällä aikavälillä. Tämä auttaa arvioimaan, miten politiikka vaikuttaa yksittäisiin päätöksiin, palvelee erilaisia tarpeita ja olosuhteita, ja miten voitaisiin edistää kestävämpiä sukupuoli- ja sukupolvisopimuksia.

Konsortion eri teemat kietoutuvat yhteen **taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden viitekehysten** avulla. Viitekehys luo johdonmukaisuutta ja yhteyksiä tieteenalojen ja teemojen välille. Tässä hankkeessa hyvinvointivaltion taloudellinen kestävyys nähdään hyvinvoinnin edellytyksenä. Hyvinvointiin liittyvät kysymykset ovat hankkeen kaikkien osien taustalla; lisäksi tuotamme tietoa hyvinvoinnin jakautumisesta ikääntyvässä yhteiskunnassa. Selvitämme myös, mitä hyvinvointi merkitsee eri ryhmille ja miten ikääntyminen vaikuttaa näihin käsityksiin. Tutkimus lisää ymmärrystämme siitä, miten **institutionaaliset tekijät ja politiikat** ohjaavat hyvinvoinnin jakautumista ja yksilöiden päätöksentekoa sekä ikääntyvän yhteiskunnan hyvinvointiin tähtäviä toimia. Eri työpakettien tulosten avulla kehitetään mittareita, joilla seurataan ja edistetään sekä taloudellista että sosiaalista kestävyyttä tukevia päätöksiä ikääntyvän väestön kontekstissa.

2.4. SustAgeable-hanke koostuu kuudesta työpaketista

Tutkimus- ja vuorovaikutussuunnitelma toteutetaan kuutena työpakettina (WP). Konsortion johto koordinoi ja varmistaa tutkimuksen eettisyyden ja avoimen tieteen edistämisen. Tutkimuksen työpaketit on kuvattu taulukossa 1.

³ Vaalavuo, M. & Sihvola, MW. (2021) Are the Sick Left Behind at the Peripheries? Health Selection in Migration to Growing Urban Centres in Finland. *European Journal of Population*.

⁴ Åkerman, S. et al. (2021) Capabilities in care for older adults in Finnish familialistic policy transformations – a longitudinal one-case study. *International Journal of Care and Caring*.

⁵ Arber, S. & Attias-Donfut, C. (toim.) (2000) *The Myth of Generational Conflict. The Family and State in Ageing Societies*. London: Routledge.

Taulukko 1. Työpaketit

WP1 Väestön ikääntymisen hyvinvointivaikutukset ja hyvinvoinnin jakautuminen

(johtajana Maria Vaalavuo, THL)

WP1 tukee muita työpaketteja taloudellisen ja sosiaalisen kestävyden yhteisen viitekehysten käytössä. Viitekehystä jalostetaan yhteistyössä koko konsortion ja sidosryhmien kanssa, ja se perustuu kaikkien työkokonaisuuksien empiirisiin havaintoihin.

WP2 Työurien pidentäminen ja eläkkeelle siirtymisen lykkääminen (johtajana Tomi Kyyrä, VATT)

WP2 tarkastelee sosiaaliturvaohjelmien vaikutuksia työntekijöiden, työnantajien ja yrittäjien käyttäytymiseen. Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten sosiaaliturvaa voidaan uudistaa eläkkeelle siirtymisen lykkäämiseksi ja työurien pidentämiseksi siten, että vältetään kielteiset vaikutukset sosiaaliselle kestävyydelle.

WP3 Ikääntyminen ja muuttoliike (johtajana Timo Kauppinen, THL)

WP3 tutkii, miten maahanmuutto ja maan sisäinen muuttoliike muokkaavat väestön ikääntymisestä seuraavia haasteita sosiaaliselle ja taloudelliselle kestävyydelle kansallisella ja paikallisella tasolla. Työpaketissa arvioidaan myös useiden politiikkatoimenpiteiden vaikutuksia näihin prosesseihin.

WP4 Velvoitteet ja mahdollisuudet hoivassa: kohti uusia sukupuoli- ja sukupolvisopimuksia (johtajana Minna Zechner, Helsingin yliopisto)

WP4 esittää tietoa siitä, miten sukupuoli- ja sukupolvikohtaiset hoivaan liittyvät vastuut määritellään ja miten niitä tulisi tarkastella ja uudistaa kestävyden näkökulmasta.

WP5 Ikääntyminen, menot ja kustannusten hillintä terveydenhuollossa ja pitkäaikaishoivassa (johtajana Ismo Linnosmaa, Itä-Suomen yliopisto)

WP5 selvittää ikääntyneen väestön terveydenhuollon ja pitkäaikaishoivan menoihin liittyviä tekijöitä ja esittää keinoja vähentää kustannusten kasvua taloudellisen ja sosiaalisen kestävyden edistämiseksi.

WP6 Vuorovaikutus (johtajana Marjo Honkaranta, MDI)

WP6 tukee kaikkien työkokonaisuuksien työtä ja edistää hankkeen sidosryhmätyötä, yhteiskehittämistä ja viestintää.

2.5. Vaikuttavuustavoitteemme

SustAgeable-hanke pyrkii vaikuttamaan siihen, ettei eriarvoisuus kasva ikääntyvässä yhteiskunnassa ja että hyvinvointivaltio säilyttää kyvyn tukea väestön hyvinvointia. **Tästä yhteiskunnallisesta tavoitteesta käsin olemme muotoilleet hankkeelle kolme konkreettisempaa vaikuttavuustavoitetta:**

1. Olemme lisänneet ymmärrystä **taloudellisen ja sosiaalisen kestävyden yhteensovittamisesta ja ristiriidoista** ikääntyvässä yhteiskunnassa.

2. Olemme kehittäneet **ikäntyvän väestörakenteen kontekstiin sopivia mittareita sosiaalisen ja taloudellisen kestävyysseuraamiseksi** ja ne on otettu osaksi päätöksenteon valmistelua.
3. Olemme tuottaneet päätöksenteon **tueksi tietoa työllisyyden edistämisestä, hyvinvoinnin jakautumisesta ja sosiaali- ja terveystenon kasvun hillitsemisestä.**

3. Tutkimuksen state-of-the-art

Taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys ovat kestävä kehityksen olennaisia osia yhdessä ekologisen kestävyys kanssa.⁶ **Yhteiskunnallisen muutoksen** kestävyystavoite on taata yhtäläiset hyvinvointimahdollisuudet sekä **nykyisille että tuleville sukupolville.**⁷ Huolimatta siitä, että Suomi ja muut Euroopan maat ovat sitoutuneet kestävä kehityksen ohjelmaan, ei edelleenkään ole analyttistä johdonmukaisuutta siinä, mitä kestävä kehitys läntisissä hyvinvointivaltioissa tarkoittaa, ja miten taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen periaatteita voitaisiin noudattaa samanaikaisesti. Erityisesti *sosiaalinen* kestävyys on jäänyt vaille ansaitsemaansa huomiota.^{8,7}

3.1. Taloudellisen ja sosiaalisen kestävyys väliset synergiat ja ristiriidat

Tutkimme **taloudellisen ja sosiaalisen kestävyys välisiä synergioita ja ristiriitoja** ikäntyvän väestön kontekstissa. Tarjoamme arvokasta tietoa siitä, mitä taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä hyvinvointivaltio tarkoittaa, ja miten sitä voidaan edistää ja ylläpitää. Ajan ja paikan ulottuvuudet on integroitu analyysiimme, sillä ne vaikuttavat haasteiden, ratkaisujen soveltuvuuden ja prioriteettien arviointiin. Näihin ulottuvuuksiin liittyy maantieteellisten alueiden, ikäryhmien ja sukupolvien välisen eriarvoisuuden tutkiminen. Tämä empiirinen painopiste on tutkimuksen perustana kaikissa työpaketeissamme.

Kestävyys kolmen ulottuvuuden keskinäinen riippuvuus on tullut esiin keskustelussa talouskasvusta, joka on pitkään ohjannut päätöksentekoa. On esitetty varteenotettavia väitteitä, joiden mukaan talouskasvuun ei voida pyrkiä huomioimatta ekologista ja sosiaalista kestävyttä. Erityisesti Stiglitz ym. ovat suositelleet, että **talouskehityksen rinnalla olisi otettava huomioon hyvinvoinnin jakautuminen.**⁹ Aiemmat tutkimukset ovatkin osoittaneet, että tasa-arvoisemmat yhteiskunnat pystyvät saavuttamaan muita korkeamman hyvinvoinnin tason. **Talouden kestävyys on edellytys**

⁶ Brundtlandin komissio (1987) Our common future. The world commission on environment and development. United Nations.

⁷ Saikkonen, P. et al. (2018) Sosiaalinen kestävyys: asuminen, segregatio ja tuloerot kolmella kaupunkiseudulla. THL -raportti 2/2018. Helsinki: Terveys ja hyvinvoinnin laitos.

⁸ Liu, Y. et al. (2017) Social sustainability in an ageing Chinese society: towards an integrative conceptual framework. Sustainability.

⁹ Stiglitz, J.E. et al. (2009) Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress.

hyvinvoinnin oikeudenmukaiselle jakautumiselle ajan mittaan nykyisten ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnin turvaamiseksi. Jos nykyiset työikäiset ja vanhemmat ikäryhmät keräävät hyvinvointivaltion jatkuvien alijäämien ja velkaantumisen mahdollistamat hyödyt, tällä hetkellä nuoret ja tulevat sukupolvet saattavat joutua tyytymään huomattavasti huonompiin olosuhteisiin, mikä voi vaarantaa sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden ja solidaarisuuden.

3.2. Sosiaalinen kestävyys ja oikeudenmukaisuus

Sosiaalisen kestävyden käsitettä on vielä selvennettävä, mutta käyttämämme kolme osatekijää ovat peräisin aiheesta jo aiemmin laaditusta kirjallisuudesta: **1) tarpeiden tyydyttäminen, 2) sosiaalinen oikeudenmukaisuus** ja siihen läheisesti liittyvä **3) sosiaalinen koheesio**.^{10,8} Aiemmin on osoitettu¹¹, että tasa-arvo ja sosiaalinen koheesio voivat tukea vahvojen instituutioiden, luottamuksen ja talouskasvun rakentamista, mikä osoittaa taloudellisen ja sosiaalisen kestävyden keskinäisen riippuvuuden. Noudatamme tätä ajattelutapaa, kun taas **näkemyksemme sosiaalisesta kestävydestä liittyy vahvasti ikäryhmien ja sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen**.

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus on tärkeä osa sosiaalista kestävyttä, ja siinä korostetaan pitkän aikavälin ajattelun merkitystä: miten siirtää oikeudenmukaiset instituutiot tuleville sukupolville ja miten edistää ikäryhmien välistä tasa-arvoa? Nämä ovat ilmeisiä kysymyksiä, kun tarkastelemme eläkejärjestelmää tai sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmää ikääntyvässä yhteiskunnassa. **Sukupolvien hyvinvointisopimus** määrittellään tapoina, joilla hyvinvointivaltiot käsittelevät ikääntymisen sosiaalisia riskejä. Se ohjaa empiirisiä tutkimuksiamme ja auttaa ymmärtämään taloudellisen ja sosiaalisen kestävyden välisiä yhteyksiä ja synergioita.¹² Tarkastelemme analyseissämme ikääntymiseen liittyviä sosiaalisia riskejä, kuten vanhuusköyhyyttä, vammaisuutta, kroonisia sairauksia ja tyydyttämättömiä hoivatarpeita, jotka liittyvät tiiviisti sukupuoleen, etniseen alkuperään ja sosiaaliseen luokkaan. Kun suomalainen yhteiskunta monimuotoistuu, **taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen linjausten on tunnistettava myös heterogeeninen ikääntyvä väestö**. Tiedon tuottaminen tästä aiheesta on toinen kaikille työpaketeillemme yhteinen teema.

¹⁰ Gough, I. (2015) Climate change and sustainable welfare: the centrality of human needs. Cambridge Journal of Economics.

¹¹ Ritzen, J. et al. (2000) On “good” politicians and “bad” policies. Social cohesion, institutions and growth. Policy Research WP, no. 2448. Washington DC: The World Bank.

¹² Birnbaum, S. et al. (2017) The Generational Welfare Contract: Justice, Institutions and Outcomes. Cheltenham: Edward Elgar.

3.3. Merkityksellistä tutkimusta taloudellisesta ja sosiaalisesta kestävydestä ikääntyvässä yhteiskunnassa

Hankkeen läpimurtopotentiaali piilee sen kyvyssä käyttää ja kehittää taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden kehystä ikääntyvän yhteiskunnan kontekstissa. Tutkimuskysymyksemme ovat poliittisesti ja koko yhteiskunnan kannalta erittäin merkityksellisiä.

Yksilötason rekisteritietojen avulla voimme analysoida ja tutkia yksityiskohtaisesti syy-seuraussuhteita, hyvinvoinnin jakaantumiseen liittyviä kysymyksiä ja politiikan heterogeenisiä vaikutuksia (WP:t 2, 3 ja 5). WP4 edistää kestävä kehityksen tutkimusta tuomalla mukaan yksilö- ja perhetason näkemyksiä ja osoittamalla, miten yhteiskuntamme yritykset ratkaista taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden haasteita vaikuttavat yksilöiden päätöksiin ja mahdollisuuksiin.

Tukeaksemme poliittista päätöksentekoa tuotamme **korkealaatuista vertaisarvioitua tieteellistä tietoa siitä, miten tehokkaasti ja vaikuttavasti politiikka voi lieventää väestön ikääntymisen ei-toivottuja vaikutuksia** julkisiin menoihin, polarisaatioon ja hyvinvointiin. Lisäksi tuotamme tietoa niiden poliittisten toimien tehokkuudesta, joilla pidennetään työuria, parannetaan hoivavastuiden oikeudenmukaista jakautumista, ja edistetään sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä maahanmuuttajien kotouttamista. Tällainen tutkimukseen perustuva tieto on olennaisen tärkeää, kun suunnitellaan uudistuksia, joilla turvataan hyvinvointivaltion taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys väestön ikääntyessä nopeasti. Teemojen laaja kattavuus mahdollistaa kestävyuden käsitteen kehittämisen sekä sen operationalisoinnin. Viitekehityksen avulla yhdistämme eri tieteenaloja ja näkökulmia, jolloin tuloksena on kunnianhimoista ja innovatiivista tutkimusta, kuten myös tosielämän ratkaisuja, joilla suomalainen yhteiskunta puuttuu huoltosuhteen huononemiseen ja eriarvoistumiseen liittyviin ongelmiin. Väitämme, että poliittiset prosessit on sidottava tiiviimmin paitsi taloudelliseen kestävyteen myös sosiaaliseen kestävyteen. **Yhteiskehittämisen avulla tuotamme konkreettisia välineitä kestävyuden seuraamiseksi ja ohjaamiseksi** poliittisissa prosesseissa.

4. Monitieteinen yhteistyö

Monitieteisessä tutkimusryhmässämme yhdistyvät taloustieteen, sosiologian, ihmismaantieteen, sosiaalipolitiikan, sosiaalityön ja kansanterveystieteen osaaminen. Ryhmästämmme löytyy **edistyneiden määrällisten ja laadullisten tutkimusmenetelmien sekä politiikkatoimien syy-seuraussuhteiden arvioinnin** osaamista.

Kappaleessa 2.1 kuvattu taloudellisen ja sosiaalisen kestävyuden viitekehys ohjaa konsortion monitieteistä työtä. Empiiriset työpaketit auttavat kehittämään kestävä kehityksen käsitettä ikääntyvän hyvinvointivaltion kontekstissa. Tämä lähestymistapa mahdollistaa erilaisten teemojen, politiikanalojen ja tieteenalojen yhdistämisen prosessimaisesti. Eri

tieteenalojen ja menetelmien yhdistelmä edistää kestävyiden ja hyvinvoinnin teorian kehittämistä ja empiirisen näytön uskottavuutta. Analysoimme kestävyiden ja hyvinvointiin vaikuttavaa julkista politiikkaa ja tarjoamme konkreettisia ratkaisuja ajankohtaisiin haasteisiin.

5. Vuorovaikutus ja vaikuttavuuden edistäminen

Vuorovaikutus (WP6) tukee hankkeen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Vuorovaikutuksen tavoitteena on 1) tuoda taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys politiikkaprosesseihin, 2) kutsua keskeiset sidosryhmät mukaan yhteiskehittämiseen ja vuoropuheluun sekä kehittää tiedon välitys- ja tulkintakäytäntöjä (knowledge brokering), 3) todentaa hankkeen tutkimustuloksia sidosryhmien kanssa ja 4) kertoa hankkeen tuottamista tutkimustuloksista ja politiikkasuosituksista. Vuorovaikutus- ja viestintätoimenpiteet kytkeytyvät tiiviisti kaikkiin työpaketteihin.

5.1. Vuorovaikutus kutsuu yhteiskehittämään ja edistää tiedon välitys- ja tulkintakäytäntöjä

Moninäkökulmainen yhteiskehittäminen ja keskustelu eri sidosryhmien ja tiedonhyödyntäjien kanssa on ensiarvoisen tärkeää vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi. Esittelemme hanketta ja sen tuloksia sekä hankkeen omissa että tutkimuksen teemoihin kytkeytyvissä muiden tahojen järjestämässä tilaisuuksissa kansallisesti ja kansainvälisesti. Tutkijamme osallistuvat tiedeyhteisössä käytävän keskustelun lisäksi aktiivisesti laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun, ja pyrimme hyvään vuorovaikutukseen median kanssa. Teemme tiivistä yhteistyötä myös muiden DEMOGRAPHY-ohjelman hankkeiden kanssa.

Vuorovaikutuksessa hyödynnämme eri tapoja ja kanavia sidosryhmiemme tavoittamiseen. Julkaisemme säännöllisesti muun muassa politiikkasuosituksia (policy brief), blogeja, uutisia ja tiedotteita verkkosivuillamme, sosiaalisessa mediassa ja uutiskirjeessä. Tieteellisten julkaisujen lisäksi toteutamme eri sidosryhmille räätälöityjä viestintämateriaaleja, jotka kiteyttävät tutkimuksen tuloksia ja suosituksia.

Sidosryhmien äänen kuulemiseksi ja yhteiskehittämisen mahdollistamiseksi järjestämme tapahtumia, kuten työpajoja, politiikkadialogeja ja muita keskustelutilaisuuksia sekä seminaareja. Kansalaiset voivat ottaa osaa digitaaliseen yhteiskehittämiseen verkkosivuille avautuvan interaktiivisen työkalun avulla. Vuorovaikutuksessa huomioidaan erityisesti tiedon välittäminen ja tulkinta, jotka ovat tarpeen, jotta tieto ja ymmärrys kiteytyvät hyödynnettäväksi päätöksenteossa. Tarkoituksena on varmistaa, että yhteiskehittämisen ja vuoropuhelun prosessit soveltuvat sidosryhmien omiin prosesseihin, mikä edesauttaa tutkimuksessa tuotetun tiedon hyödyntämistä. Yhteiskunnallinen neuvonantajaryhmä tukee tavoitteen saavuttamista.